

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA FURDUI v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 4859/12)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

22 octombrie 2024

Această hotărâre a devenit definitivă. Ea poate suferi modificări de formă.

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Furdui v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-un Comitet format din:

Jovan Ilievski, *Președinte*,

Diana Sârcu,

Gediminas Sagatys, *judcători*,

și Dorothee von Arnim, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 4859/12) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte la 11 ianuarie 2012 în baza Articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), de către un cetățean moldovean, dl Valentin Furdui („reclamantul”), născut în anul 1972 și care locuiește în Chișinău, fiind reprezentat de către dl V. Postolache, avocat în Chișinău,

decizia de a comunica cererea Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”), care a fost reprezentat de către Agentul său, dl O. Rotari, observațiile părților,

Deliberând în secret la 1 octombrie 2024,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

OBIECTUL CAUZEI

I. PRIMUL SET DE PROCEDURI

1. În anul 2002, reclamantul a dobândit un apartament în rezultatul încheierii unui contract de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, dreptul său de proprietate asupra bunului fiind înscris în Registrul bunurilor imobile. În anul 2007, proprietarul inițial, G., a introdus o acțiune privind rezoluțiunea contractului, susținând că reclamantul nu-și îndeplinise obligațiile contractuale.

2. La 13 martie 2008, prima instanță a respins acțiunea ca nefondată. La 10 septembrie 2008, în urma apelului formulat de către G., Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea instanței de fond, a admis acțiunea și a dispus rezoluțiunea contractului. Procesul s-a încheiat prin decizia Curții Supreme de Justiție din 6 mai 2009, care a casat decizia Curții de Apel și a confirmat hotărârea instanței de fond.

3. Între timp, la 3 decembrie 2008, i.e. atunci când decizia Curții de Apel era în vigoare, G. a vândut apartamentul, prin intermediul unui contract de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, către terțul R. La 9 decembrie 2008, dreptul de proprietate al lui R. a fost înscris în Registrul bunurilor imobile.

4. La 25 iulie 2009, G. a decedat.

II. AL DOILEA SET DE PROCEDURI

5. Ulterior, reclamantul a introdus o acțiune împotriva lui R. pentru anularea celei de-a doua înstrăinări. În special, reclamantul a susținut că anume el era proprietarul apartamentului în baza contractului din 2002, care a fost confirmat prin decizia Curții Supreme de Justiție din 6 mai 2009.

6. La 21 aprilie 2010, instanța de fond a respins acțiunea ca nefondată, din motivul principal că decizia Curții de Apel Chișinău din 10 septembrie 2008 era executorie și că, între data pronunțării acestei hotărâri și data anulării acesteia de către Curtea Supremă de Justiție la 6 mai 2009, G. avea dreptul să dispună de apartament.

7. La 1 decembrie 2010, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul reclamantului, a casat hotărârea instanței de fond și a declarat cea de-a doua înstrăinare nulă, deoarece părțile au încheiat-o cu rea-credință și în lipsa oricărei baze legale.

8. Printr-o decizie din 13 iulie 2011, Curtea Supremă de Justiție, în urma recursului depus de către R., a anulat decizia Curții de Apel și a confirmat hotărârea instanței de fond.

9. La 11 decembrie 2017, R. a vândut apartamentul unor terți și, în ziua următoare, dreptul lor de proprietate asupra apartamentului a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile.

III. REDESCHIDEREA CELUI DE-AL DOILEA SET DE PROCEDURI

10. Ca urmare a comunicării prezentei cereri, la 18 decembrie 2019, Agentul guvernamental a formulat o cerere de revizuire împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 13 iulie 2011. El a susținut, printre altele, că respectiva decizie l-a privat pe reclamant de posibilitatea de a beneficia de efectele juridice ale deciziei Curții Supreme de Justiție din 6 mai 2009, care i-a fost favorabilă. De asemenea, el a solicitat ca reclamantului să i se acorde 205.000 de lei moldovenești (aproximativ 10.640 de euro la rata de schimb aplicabilă la acel moment) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând valoarea apartamentului în litigiu, 1.500 de euro pentru prejudiciul moral și 10.850 de lei (aproximativ 540 de euro) pentru costurile și cheltuielile suportate de către reclamant în fața Curții.

11. La 21 octombrie 2020, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de revizuire și a constatat încălcarea Articolelor 6 § 1 și 13 din Convenție, și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în privința reclamantului. În continuare, Curtea Supremă de Justiție a anulat decizia sa din 13 iulie 2011 și a retrimis cauza la un alt complet de judecători, pentru o nouă examinare în fond a recursului formulat de către R. împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 1 decembrie 2010 (a se vedea paragraful 7 de mai sus). De asemenea, Curtea Supremă de Justiție i-a acordat reclamantului sumele

solicitate de către Agentul guvernamental pentru prejudiciul moral, inclusiv pentru costuri și cheltuieli.

12. Prin decizia sa din 16 decembrie 2020, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul lui R. ca nefondat și a menținut decizia Curții de Apel Chișinău din 1 decembrie 2010.

IV. PRETENȚII

13. Invocând Articolul 6 § 1 din Convenție, reclamantul s-a plâns că decizia Curții Supreme de Justiție din 13 iulie 2011, pronunțată în cadrul celui de-al doilea set de proceduri, a adus atingere principiului securității raporturilor juridice și nu a fost motivată suficient. De asemenea, reclamantul a invocat încălcarea Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și a Articolului 13 din Convenție, din cauza adoptării deciziei respective și a imposibilității de a-și apăra dreptul de proprietate.

APRECIEREA CURȚII

I. PRIVIND PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

14. Guvernul a susținut că nu au fost epuizate căile de atac interne. El a argumentat că, după redeschiderea celui de-al doilea set de proceduri și după succesul reclamantului în litigiul cu R., reclamantul ar fi trebuit să inițieze o nouă procedură împotriva R. pentru a obține fie apartamentul în cauză, fie o sumă care să acopere valoarea de piață a acestui bun.

15. Reclamantul a răspuns că argumentul Guvernului nu avea la bază vreun text de lege concret și nici nu făcea referire la jurisprudența națională relevantă. În plus, el a furnizat un extras din Registrul bunurilor imobile din care rezultă că apartamentul fusese vândut de către R. unor terți. Reclamantul a susținut că acești terți sunt prezumați a fi cumpărători de bună-credință și că o acțiune în revendicare a apartamentului ar fi sortită eșecului.

16. Curtea reamintește că, potrivit Articolului 35 § 1 din Convenție, ea nu poate fi sesizată decât după epuizarea tuturor căilor de atac interne și că aceste căi de atac trebuie să se refere la încălcările reclamate, să fie disponibile și adecvate. De asemenea, Curtea subliniază că este de datoria Guvernului care invocă neepuizarea să demonstreze Curții că acea calea de atac era eficientă și disponibilă atât în teorie, cât și în practică la momentul faptelor, *id est* că era accesibilă și capabilă să ofere reclamantului o reparație pentru plângerile sale, și avea perspective rezonabile de succes (a se vedea, de exemplu, *Molla Sali v. Grecia* [MC], nr. 20452/14, § 89, 19 decembrie 2018). În mod normal, epuizarea căilor de atac interne este evaluată la data la care cererea este depusă la Curte. Cu toate acestea, regula

în cauză face obiectul unor excepții care pot fi justificate de circumstanțele particulare ale fiecărei cauze [a se vedea *Baumann v. Franța*, nr. 33592/96, § 47, 22 mai 2001, și *Brusco v. Italia* (dec.), nr. 69789/01, CEDO 2001-IX].

17. În prezenta cauză, Curtea notează că Guvernul nu indică baza legală a căii de atac propuse și nici nu oferă exemple din jurisprudența internă în susținerea afirmației sale. În plus, Curtea subliniază că apartamentul a fost vândut de către R. unor terți și, în lumina informațiilor care i-au fost furnizate, ea nu poate concluziona că o acțiune a reclamantului împotriva lui R. în vederea revendicării bunului în litigiu, astfel cum propune Guvernul, ar avea șanse de succes. În lipsa precizărilor privind temeiul juridic al unei eventuale acțiuni în despăgubire a reclamantului pentru prejudiciul material suferit, Curtea nu poate specula cu privire la faptul dacă o asemenea acțiune oferă șanse rezonabile de succes. În aceste condiții, Curtea consideră că Guvernul nu a reușit să demonstreze eficacitatea căii de atac propuse. Prin urmare, ea poate lăsa deschisă întrebarea dacă reclamantului i s-ar putea cere în mod excepțional să epuizeze o astfel de cale de atac după depunerea cererii sale. Rezultă că obiecția formulată nu poate fi admisă.

18. Având în vedere redeschiderea celui de-al doilea set de proceduri în prezenta cauză, Curtea consideră că trebuie să examineze acum întrebarea dacă reclamantul mai poate pretinde că este victima preinsei încălcări, deoarece această întrebare afectează competența sa (*Buzadji v. Republica Moldova* [MC], nr. 23755/07, § 70, 5 iulie 2016). Curtea face trimitere la jurisprudența sa constantă în această privință, astfel cum a fost stabilită, de exemplu, în hotărârea *Gauvin-Fournis și Silliau v. Franța* (nr. 21424/16 și 45728/17, § 78, 7 septembrie 2023). În special, ea subliniază că statutul de „victimă” al unui reclamant poate depinde, de asemenea, de valoarea eventualelor despăgubiri care i-au fost acordate la nivel național [*Kurić și alții v. Slovenia* [MC], nr. 26828/06, § 262, CEDO 2012 (extrase)].

19. În prezenta cauză, Curtea notează că, în decizia sa din 21 octombrie 2020 (a se vedea paragraful 11 de mai sus), Curtea Supremă de Justiție a recunoscut în mod explicit încălcarea Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție în privința reclamantului ca urmare a adoptării deciziei Curții Supreme de Justiție din 13 iulie 2011. Cu toate acestea, Curtea observă că suma acordată cu titlu de prejudiciu moral este inferioară celei pe care ea însăși ar oferit-o pentru o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se compara cu *Gospodăria Țărănească Chiper Terenti Grigore v. Republica Moldova*, nr. 71130/13, § 46, 2 iunie 2020, și *AsDAC v. Republica Moldova*, nr. 47384/07, § 60, 8 decembrie 2020). Mai presus de toate, ea subliniază că redeschiderea celui de-al doilea set de proceduri nu i-a permis reclamantului, în situația actuală, nici să intre în posesia apartamentului în pofida nulității înstrăinării apartamentului către R., nici să obțină despăgubiri pentru imposibilitatea de a beneficia și de a dispune de acest bun. Curtea constată că plângerea reclamantului în baza Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție se referă tocmai la imposibilitatea sa de a-

și apăra dreptul de proprietate asupra apartamentului (a se vedea paragraful 13 de mai sus). În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că reclamantul nu a obținut o reparație adecvată și suficientă pentru încălcarea de care se plânge. În consecință, el se poate pretinde a fi în continuare victimă a pretinsei încălcări.

20. În plus, constatând că plângerea nu este în mod vădit nefondată ori inadmisibilă din orice alt motiv prevăzut la Articolul 35 din Convenție, Curtea o declară admisibilă.

21. Referitor la fondul plângerii, Curtea constată că părțile nu au contestat faptul că dreptul de proprietate asupra apartamentului, dobândit de către reclamant în anul 2002 și confirmat ulterior printr-o decizie definitivă, constituie un bun în sensul Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. De asemenea, Curtea notează că ingerința în dreptul de proprietate al reclamantului a fost comisă de către persoane private. Curtea reiterează faptul că o astfel de încălcare dă naștere unei obligații pozitive a statului de a asigura că dreptul de proprietate este suficient protejat prin lege și că există căi de atac adecvate care permit victimei să-și valorifice drepturile, inclusiv, după caz, prin solicitarea de despăgubiri pentru prejudiciul suferit (a se vedea, de exemplu, *Kotov v. Rusia* [MC], nr. 54522/00, § 113, 3 aprilie 2012). În special, statul are obligația de a asigura o procedură judiciară care să ofere garanțiile procedurale necesare și să permită, astfel, instanțelor naționale să soluționeze în mod eficient și echitabil orice litigiu între particulari (*ibidem*, § 114 *in fine*).

22. Curtea observă că, prin decizia de redeschidere a celui de-al doilea set de proceduri, Curtea Supremă de Justiție însăși a recunoscut că decizia sa din 13 iulie 2011 a încălcat drepturile reclamantului protejate de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Curtea nu vede niciun motiv pentru a ajunge la o altă concluzie.

23. Curtea observă că, în cadrul celui de-al doilea set de proceduri, reclamantul a încercat să-și revendice drepturile asupra apartamentului, însă dreptul său de proprietate a fost afectat prin decizia Curții Supreme de Justiție din 13 iulie 2011, care recunoștea valabilitatea celei de-a doua înstrăinări. În urma acestei decizii, au coexistat două titluri de proprietate cu privire la apartamentul în cauză, *i.e.* cel al reclamantului și cel al terțului R., iar ultimul a fost cel care a beneficiat de posesia apartamentului și de înscrierea dreptului său de proprietate în Registrul bunurilor imobile. Astfel, reclamantul a fost lipsit de apartament și, în plus, nu a primit nicio despăgubire (a se vedea, de exemplu, *Preda și alții v. România*, nr. 9584/02 și altele 7, §§ 40-41 și 146-48, 29 aprilie 2014, care a tratat, de asemenea, existența mai multor titluri de proprietate referitoare la același imobil).

24. Este adevărat că, după redeschiderea celui de-al doilea set de proceduri, reclamantul a obținut câștig de cauză împotriva lui R., iar a doua înstrăinare a fost anulată. Cu toate acestea, efectele acestei anulări au fost foarte limitate în practică, deoarece apartamentul fusese vândut între timp

de către R. unor altor persoane. Astfel cum subliniază reclamantul, aceste persoane puteau invoca buna lor credință în orice nou litigiu privind dreptul de proprietate asupra apartamentului (a se compara cu *Nikolay Kostadinov v. Bulgaria*, nr. 21743/15, §§ 62-63, 8 noiembrie 2022).

25. În plus, Curtea reiterează constatarea sa potrivit căreia nu a putut stabili existența unor căi de atac efective în dreptul intern care să-i permită reclamantului să obțină fie dreptul de a se bucura de proprietatea sa, fie o despăgubire (a se vedea paragraful 17 de mai sus).

26. În lumina celor de mai sus, Curtea concluzionează că Statul reclamat nu și-a îndeplinit obligația pozitivă de a asigura că proprietatea reclamantului este efectiv protejată prin utilizarea unor căi de atac adecvate [a se vedea *Nikolay Kostadinov*, pre-citată, § 74, iar în contrast a se vedea, de exemplu, *Antonopoulou v. Grecia* (dec.), nr. 46505/19, §§ 82-84, 19 ianuarie 2021].

27. Prin urmare, a existat o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

II. PRIVIND PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 6 § 1 ȘI 13 DIN CONVENȚIE

28. Guvernul a susținut că, în urma revizuirii celui de-al doilea set de proceduri, litigiul a fost soluționat în măsura în care se referea la capetele de cerere formulate în baza Articolelor 6 § 1 și 13 din Convenție. El a solicitat Curții să radieze de pe rol aceste capete de cerere, în conformitate cu Articolul 37 § 1 litera (b) din Convenție.

29. Având în vedere circumstanțele cauzei, susținerile părților și concluziile la care a ajuns mai sus cu privire la Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, Curtea consideră că s-a pronunțat asupra principalelor chestiuni de drept ridicate în prezenta cauză și că nu trebuie să examineze separat admisibilitatea și fondul celorlalte plângeri (a se vedea, printre altele, *Wałęsa v. Polonia*, nr. 50849/21, § 307, 23 noiembrie 2023, și cauzele citate acolo).

CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

30. Reclamantul a solicitat 205.000 de lei moldovenești (aproximativ 10.180 de euro, conform ratei de schimb în vigoare la data formulării pretențiilor pentru satisfacție echitabilă) pentru prejudiciul material pe care consideră că l-a suferit. Potrivit lui, această sumă reprezintă valoarea de piață a apartamentului de care a fost lipsit. El a furnizat două estimări ale valorii apartamentului, efectuate de către agenți imobiliari. Prima evaluează imobilul la 10.000 de euro, iar cea de-a doua estimează prețul acestuia între 9.685 de euro și 10.680 de euro. În plus, reclamantul a arătat că suma de

205.000 de lei cu titlu de prejudiciu material a fost, de asemenea, solicitată de către Agentul guvernamental atunci când a depus cererea de revizuire în cadrul celui de-al doilea set de proceduri (a se vedea paragraful 10 de mai sus).

31. De asemenea, reclamantul a solicitat 7.900 de euro pentru prejudiciul moral pe care consideră că l-a suferit și 200 de euro pentru costurile și cheltuielile pe care susține că le-a suportat în cadrul procedurii în fața Curții. Potrivit reclamantului, această ultimă sumă reprezintă costurile pe care le-a suportat pentru evaluarea bunurilor sale și pentru traducerea observațiilor sale în fața Curții, altele decât cele deja acordate de către Curtea Supremă de Justiție în cadrul procedurii de revizuire (a se vedea paragraful 11 de mai sus). În acest sens, reclamantul a furnizat documente justificative.

32. Guvernul a susținut că cererea referitoare la prejudiciul material ar trebui respinsă, deoarece reclamantul nu a epuizat căile de atac interne (a se vedea paragraful 14 de mai sus). De asemenea, el a contestat celelalte două pretenții ale reclamantului.

33. Curtea reiterează jurisprudența sa potrivit căreia o hotărâre de constatare a unei încălcări implică, în general, o obligație legală pentru Statul pârât de a pune capăt încălcării și de a remedia consecințele acesteia, astfel încât să restabilească, pe cât posibil, situația anterioară încălcării [*G.I.E.M. S.r.l. și alții v. Italia* (satisfacție echitabilă) [MC], nr. 1828/06 și 2 altele, § 37, 12 iulie 2023]. În prezenta cauză, Curtea observă că, în cazul în care nu ar fi existat o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, reclamantul ar fi putut să se bucure de apartamentul său și să obțină reînscrisura dreptului său de proprietate în Registrul bunurilor imobile. După cum s-a menționat mai sus, Curtea nu a putut stabili că dreptul intern i-a oferit reclamantului căi de atac adecvate pentru a obține fie posibilitatea de a beneficia de proprietatea sa, fie despăgubiri (a se vedea paragraful 17 de mai sus). Prin urmare, reclamantul a suferit o pierdere reală a proprietății, pe care statul trebuie să o compenseze (a se compara cu *ShestiMai Engineering OOD și alții v. Bulgaria*, nr. 17854/04, § 102, 20 septembrie 2011).

34. În consecință, având în vedere informațiile de care dispune, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma pretinsă de 10.180 de euro, pe care Guvernul nu a contestat-o ca atare, cu titlu de prejudiciu material, plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă.

35. Referitor la prejudiciul moral, Curtea consideră că despăgubirea pe care a primit-o reclamantul la nivel național în această privință, care este mai mică decât cea pe care ar fi acordat-o ea însăși (a se vedea paragraful 19 de mai sus) trebuie dedusă din suma acordată de către Curte. În consecință, Curtea acordă reclamantului suma de 1.500 de euro pentru prejudiciul moral, plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă.

36. Având în vedere documentele aflate în posesie și jurisprudența sa, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma solicitată de 200 de euro pentru costurile și cheltuielile suportate în cadrul procedurii în fața sa, altele decât cele deja acordate la nivel național de către Curtea Supremă de Justiție, plus orice taxă care poate fi percepută reclamantului la această sumă.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă plângerea formulată în baza Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesară examinarea admisibilității și a fondului celorlalte capete de cerere formulate în baza Articolelor 6 § 1 și 13 din Convenție;
4. *Hotărăște*
 - a) că Statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni, următoarele sume, care urmează a fi convertite în moneda Statului reclamat la rata aplicabilă la data transferului:
 - i. 10.180 euro (zece mii una sută optzeci de euro), plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă, pentru prejudiciul material;
 - ii. 1.500 euro (una mie cinci sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă, pentru prejudiciul moral;
 - iii. 200 euro (două sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută reclamantului la această sumă, pentru costuri și cheltuieli;
 - b) că, de la expirarea perioadei menționate și până la executarea hotărârii, urmează a fi achitată o dobândă adițională sumei de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale
5. *Respinge* restul pretenției pentru satisfacție echitabilă.

HOTĂRÂREA FURDUI v. REPUBLICA MOLDOVA

Redactată în limba franceză și comunicată în scris la 22 octombrie 2024,
în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Dorothee von Arnim
Grefier adjunt

Jovan Ilievski
Președinte